

מראי מקומות - יבמות

ס:

א. גיורת פחותה מבת ג' שנים ויום א' כשרה לכהונה, וכו'

פרש"י דכשרה לכהונה משום דלא מחזקי' לה לזונה. ופירש הריטב"א לפרש"י, דנח' ר"ש ורבנן אם מחזקינן דפחותה מבת ג' היתה נבעלת לעכו"ם או לא. אבל תמה ע"ז, כי מחזקינן לה בנבעלת לעכו"ם מאי הוי, הא פחותה מבת ג' ביאתה לאו כלום היא, ואם בא עליה א' מן הפסולים לא מפסלי [כדהביאה הגמ' לעיל נז:]. ועוד הק', הא אי' בקידושין (ע"ה) דהטעם של ר' יוסי ור"ש הא משום דכתיב כי אם בתולה מזרע ישראל, דהיינו דצריך להיות שבתולי' נזרעו בישראל, אלמא דדרשה גמורה דאורייתא היא, ולא משום חשש זנות. ולכן פי' דבזה נח' התנאים, אם דרשי' כך או לא. אולם הק' ע"ז דקרא זה בכ"ג משתעי, וא"כ איך נח' בזה לענין כהן הדיוט. ולכן פי' דבאמת גיורת פסולה משום זונה, וכל גיורת ומשוחררת דינה כזונה, ולא משום חשש ביאה, אלא משום דהכי גמירי לה, דדיניהם כזונה. וכן ביאר מש"כ הרמב"ם (איסורי ביאה יח, ג) "וכן הגיורת והמשוחררת אפי' נתגיירה ונשתחררה פחותה מבת ג' שנים הואיל ואינה בת ישראל הרי זו זונה ואסורה לכהן". והשיג הראב"ד "אינה משום זונה אלא משום דכתיב בתולות מזרע בית ישראל". וכבר כ' הרשב"א [וכ"כ המגיד משנה שם] דהרמב"ם ס"ל כרש"י, דזונה היא משום חשש ביאה, והראב"ד ס"ל דאין שייך לזונה, אלא מקרא הוא, וכמו שהרשב"א עצמו פי' הגמ' כאן. אבל הריטב"א כ' דאין כוונת הרמב"ם כרש"י, אלא דכוונתו לומר דיש לה דין זונה, ומשום הלמ"מ ואסמכינהו אקרא. וע"ע בישירש יעקב, דכ' דגם אין כוונת רש"י לומר דפחותה מבת ג' לא מחזקינן לה בזונה משום דאמרי' דלא נבעלה, אלא דמש"כ לא מחזקינן לה לזונה, היינו שאין לה דין זונה.

וע' במנחת חינוך (רס"ו, ט"ז) שהק' על רש"י דהא לא צריך ביאה כדי לפוסלה לפי רשב"י, אפי' אם פחותה מבת ג'. וכ' דאולי באמת כוונת רש"י כהראב"ד, דגיורת אינה בכלל זונה דקרא [ודלא כהרמב"ם, דס"ל דגיורת פחותה מבת ג' הוי' זונה

דקרא]. אלא רק בזינתה בגיורתה הוי בכלל זונה דקרא, ואל"ה אסורה רק מדברי קבלה משום מזרע ישראל. ועל כן פי' רש"י על המשנה בדף ס"א, דמדברים שם בענין זונה דקרא, דלמא נבעלה, דלא סגי בהא לומר דאסורה משום מזרע ישראל. (ולכאו' יש לבאר דברי רש"י בסוגיין ג"כ הכי, דבמדבר עסקי', קודם שהי' להם דברי קבלה, וא"כ אם לא היתה זונה לא היתה אסורה, וא"כ צריכה להיות נבעלת כדי להיות אסורה לכהנים. אולם עדיין ק' קו' הריטב"א דביאה בפחותה מבת ג' אינו כלום, דזה ל"ק על רש"י בס"א, דאינו מדבר בפחותה מג' דוקא, וצ"ע.)

ב. והרי פנחס עמהם

כ' הריטב"א שכבר נתכהן פנחס. והק' הערוך לנה, הא תינח למ"ד דמתחלה הי' כהן, או שנתכהן משנהרג זמרי, וא"כ שפיר כבר הי' כהן עכשיו. אבל למ"ד דלא נעשה כהן עד שנעשה שלום בין השבטים (ע' זבחים ק"א) מאי ראי' מפנחס, וכ' דאה"נ, ר"ש דכאן אזיל לשיטתו דהתם דכבר הי' כהן מקודם.

ונעבריהו לפני הציץ

הק' הרש"ש, והא זה מעשה נסים הי', כמבואר ברש"י, וא"כ, אם יש עצה אחרת, למה נסמכו על נס, והניח בקו' [וע"ע בערוך לנר מה שנתקשה בזה, וגם נשאר בקו']. וע"ע במלא הרועים שהק', מנ"ל להק' כן, מהכ"ת דציץ מועיל לזה, בבנות מדין הרי פניהן של מי שהיו רק ראויות לבעילה מוריקות, אבל ביושבי יבש גלעד צריכים למצוא מי היתה נבעלת למעשה. ות"י דבבנות מדין גזרה חכמתו יתברך דאף מי שלא נבעלת למעשה, רק היתה ראוי' לחטא, נהרגת. וע"כ, הוריקו פניהם מחמת פחד העונש, ואף דהם לא ראו, מזליהן ראו. וא"כ, כאן דלא הי' ראוי לעונש אלא למי שהיתה נבעלת ממנו, א"כ לא נפל פחד שם הקדוש בציץ רק על אלו שנבעלו ממנו, שהרי כאן לא הי' חידוש דאף שהי' רק ראוי לעונש. דאין הסברא דמה שראויות לבעילה גרם להורקת פנים, רק פחד העונש. (ולפי דבריו אולי אפשר ליישב קו' הרש"ש, דביבש גלעד באמת לא הי' מעשה נסים, דידעו דהי' שייך להם עונש, וע"כ הוריקו פניהם מפחד, משא"כ בבנות מדין דרק מזלן ידעו, אולי זהו בגדר נס.)